

Sote-maku-uudistus

Länsi-Suomen Pelastusalan Liiton
hallinnon ja päällystön opintopäivät 3.10.2020 Uusikaupunki

Pekka Tähtinen
pelastusjohtaja

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

Esityksen rakenne

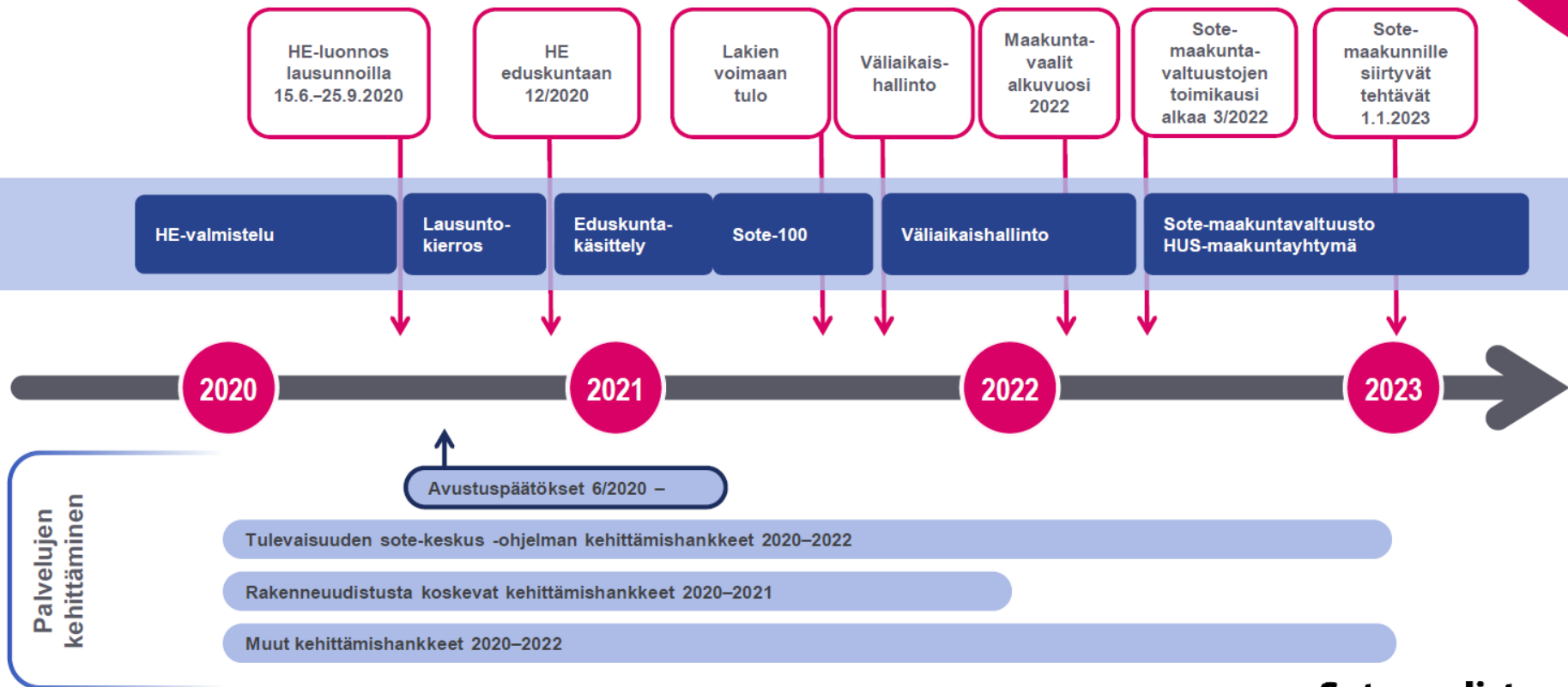
1. Sote-maku(-pela)-uudistus yleistä
2. Sote-maku-uudistus pelastustoimen näkökulmasta
3. Sote-maku-uudistuksen näkymiä RSA01 näkökulmasta
4. ”Miksi olet niin skeptinen ...”
5. Hankkeista ja uudistuksista riippumatta ...

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Sote-uudistus

AIKATAULU

- 25.9.2020 Lausuntoaika päättyi
- 25.9-12.10.2020 Poliittinen käsittely
- 28.-30.9.2020 Juridinen analyysi ja esitykset säädösmuutoksiksi
- 13.10-30.10.2020 Arviointineuvoston käsittely
- 31.10-5.11.2020 Arviointineuvoston käsittelyn perusteella tehtävät korjaukset
- 6.11.-27.11.2020 Käännökset, taitto, esittelyluvat
- 3.12.2020 Hallituksen esitys eduskunnan käsiteltäväksi
- 4/2021 HE pelastuslain teknisiksi muutoksiksi (SOTE-100) eduskuntaan
- 7/2021 Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen sote-uudistuksesta
Lait tulevat voimaan ja sote-maakunnat perustetaan
- Syksy 2021 Sote-maakuntien väliaikaishallinto aloittaa toimintansa
- Alkuvuosi 2022 Sote-maakuntavaalit
Sote-maakuntavaltuustot aloittavat toimintansa
- 1.1.2023 Pelastustoimen tehtävät siirtyvät sote-maakuntien järjestämisvastuulle
Pelastustoimen henkilöstö, kalusto sekä palokunta- ja muut sopimukset siirtyvät kunnilta sote-maakunnille

Sote-maakuntien vuosittaisen valtion-rahoituksen tason määräytyminen

Palvelutarpeen muutos

Säästötavoite: Palvelutarpeen kasvusta hyväksytään vain 80 %

Tehtävien ja velvoitteiden muutokset

Olennaista vaikutusarviot

Kustannustason muutos

Perusteena sote-maakuntien kustannusindeksi

Kustannustason tarkistus

Toteutuneiden kustannusten ja myönnetyn rahoituksen vertailu

+ Sote-maakunnan lisärahoitus

HUOM! Valtion varoista

+Valtionavustus

Pelastustoimen tuleva rahoitus

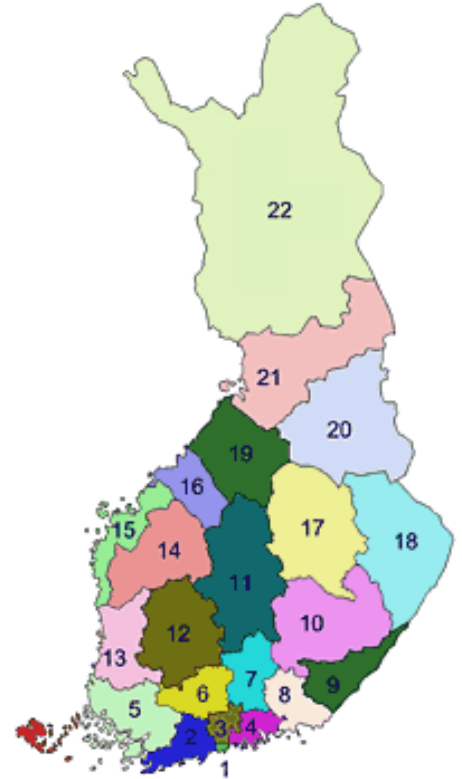
- Pelastustoimen rahoitus on yksi yhtenäinen potti.
 - 460 M€ (?)
 - Miinus keskushallinto ja pelastus-ICT
 - Miinus muuta? Keskitetyt tehtävät, johto- ja tilannekeskukset, kansainväliset resurssit, ...
- Pelastuslaitosten kesken rahat jaetaan
 - Asukasmäärä 65 %
 - Asukastiheys 5 %
 - Riskit 30 %

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

Tuleva toimintamalli (karrikoiden?)

- Valtion rahoittama!
 - Rahoitus määräytyy maakunnan/pelastuslaitoksen – SM:n ja VM:n välisissä neuvotteluissa
 - Helsingissä!
 - Tunnuslukuihin perustuen
 - Onko rahoituspotti ylipäättään riittävä?
 - Valtio velkaantuu tällä hetkellä luokkaa 10 mrd€ vuodessa.
- Tiukasti keskusjohdettu!
 - ”Keskitetyllä ohjauksella saadaan tehokkuutta ja vaikuttavuutta.”

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

- RSA01 henkilökohtaisia näkemyksiä
- Lähteenä mm. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston lausunto sote-maku-lainsäädännöstä
- Rahoituksen riittävyys, rahoituksen riittävyys, rahoituksen riittävyys, ...
 - ”Pelastustoimen kokonaisrahoitustarve on merkittävästi suurempi kuin hallituksen esityksessä kuvattu rahoitustaso. ... pelastustoimen nykyrahoitustaso ei varmuudella riitä ... toimialan ... tarvitsemien johtamisjärjestelmien ja muun tietohallinnon uudistamiseen sekä muuhun vaadittavaan palvelujen digitalisoimiseen. ... ei ole myöskään huomioitu kustannuksia, jotka aiheutuisivat esitetyistä sisäministeriön ja aluehallintovirastojen päällekkäisistä hallinnollisista ohjausmekanismeista, välttämättömistä palvelutason nostamistarpeista sekä osassa pelastuslaitoksia käytössä olevan varallaolojärjestelmän tulevista muutoksista.”

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

Näkymiä

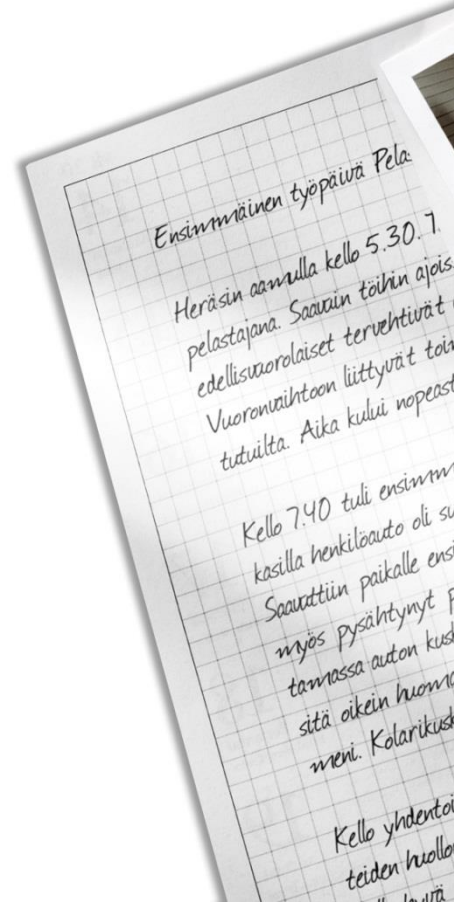
2/8

- ”Esityksen erityisenä tavoitteena on valtion ohjauksen merkittävä vahvistaminen.”
 - ”Esitys lisää merkittävästi valtion ohjausta pyrkien vähentämään maakunnan itsehallintoa pelastustoimen asioissa.”
- ”Esimerkiksi perusteluissa esitetty tulkinta, jonka mukaan pelastustoimen johtamisessa on vakavia ongelmia, on värittänyt. Esitys ei selkeytä pelastustoimen johtamista, vaan tavoitteiden vastaisesti monimutkaistaa sitä.”
- ”Esityksen mukaan sisäministeriö voi käytännössä hyvin pitkälle määrittää pelastustoimen investoinnit, millä on merkittäviä vaikutuksia maakunnan kaikkeen pelastustoimen suunnitteluun ja johtamiseen.”

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

Näkymiä

3/8

- ”Esitetty rahoituskriteeristö ... on omiaan kaventamaan mahdollisuuksia alueellisten ja paikallisten riskiperusteiden sekä palvelutarpeiden huomioimiselle.”
- ”Pelastustoimelle suunniteltujen riskikertoimien euromääräisiä vaikutuksia ei ole läpilaskettu ... esitetyt rahoituskertoimet eivät perustu ajantasaiseen tutkimustietoon. Riskikertoimet eivät myöskään korreloi sen kanssa, kuinka pelastustoimen kustannukset muodostuvat.”
- ”Valtion ohjaus ei saa vähentää tietoperusteisuutta pelastustoimen palvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa.”

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

Näkymiä

4/8

- "... on kyseenalaista keskittää lainvalmistelusta vastaavalle sisäministeriölle esitetyn kaltainen rooli myös täytäntöönpanon osalta. ... Esitetty malli antaisi hyvin rajoitetusti tosiasiallisia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi ja ... on omiaan estämään toimialan asiakaslähtöisten tavoitteiden saavuttamisen."
- "On hyvin epätarkoituksenmukaista rakentaa juopaa pelastustoimen ja kuntien väliin, kun kunnat tosiasiallisesti ovat pelastustoimelle välttämättömiä kumppaneita ..."
- "Esityksen perusteluissa painotetaan pelastustoimen olevan oma erillinen ja asemaltaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon rinnasteinen toimiala myös sote-maakunnassa. Tätä periaatetta ei kuitenkaan ole ilmaistu varsinaisessa säädöstekstissä eikä esityksessä ole kuvattu keskeistä tunnusmerkistöä pelastustoimen itsenäisyydestä ja rinnakkaisuudesta ..."

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

Suojelulohko

Suojeluo...

Kiinteistön nimi ja osoite

Kaupunginosa

KIINTEISTÖSSÄ HUOMIO...

Näkymiä

5/8

- ”Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin; Tavoite koota erikseen määritettyjä palveluja suurempiin kokonaisuuksiin on hyväksyttävissä erityisesti toiminnallisista perusteista ... on jokainen maakunta pelastustoimen palvelujen tuottamisen osalta (kuitenkin) täysivaltainen. Koottavat tehtävät eivät synnytä maakuntien rakenteellista jakoa kahteen eri tasoon.”
- ”Pelastustoimen palvelutasopäätös; ... lisätään ...velvoite kuulla kuntia ... Kunnilla on tiedot toimintojensa riskitasoista, aluesuunnittelusta, rakentamisesta, jne., joita pelastustoimi tarvitsee alueellisen riskitiedon kokoamisessa ja palvelutarpeen kartoittamisessa.”
- ”Pelastuslaitoksilla on käytössään yhtenäinen pelastuslaitosten omavalvontamalli ... on sovitettavissa osaksi maakunnan omavalvontaohjelmaa. Omavalvonta ... on lähtökohtaisesti (sisäinen) laadunhallinnan väline ...”

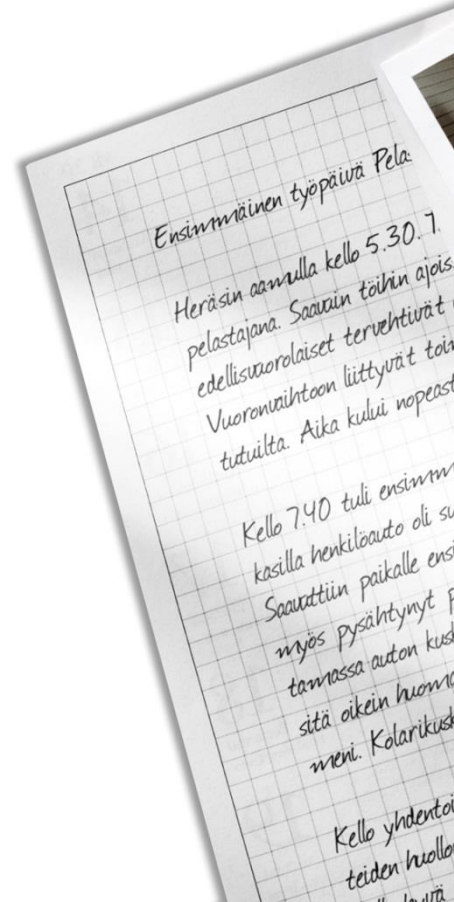
SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

- ”Sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuuden osa-alueella on päällekkäisyyttä sisäministeriön ja aluehallintovirastojen tehtävien välillä. ... Lisäksi aluehallintovirastojen tehtäväksi on annettu palvelutasopäätöksen hyväksymismenettely ja palvelutason valvonnan tehtävä, vaikka sisäministeriölle esitetään useita elementtejä toiminnan suunnittelun ja toteutuksen ohjaukseen. ... olisi perusteltua hyödyntää aluehallintovirastojen asiantuntemusta osana sisäministeriön sisäistä valmistelua ja säätää laillisuusvalvonta aluehallintovirastojen päätehtäväksi ... Aluehallintovirastojen roolia tarkentamalla voitaisiin siirtyä johtamista tosiasiallisesti selkeyttävään 2-tasoiseen pelastustoimen johtamisjärjestelmään.”

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

Näkymiä

7/8

- ”Pelastustoimi tuottaa valtaosan ... kiireellisistä ensihoitopalveluista, millä saavutetaan merkittäviä synergiaetuja. ... voidaan käyttää samaa asemaverkostoa, samoja tukitoimintoja, samoja toimintamalleja ... sekä yhteistä suuronnettomuus- ja poikkeusolojen valmiutta.”
- Mikä on pelastustoimen osuus ja tehtävä ensihoidosta tulevaisuudessa?
- Onko tarvetta ja halua hyödyntää ja vahvistaa pelastustoiminnan ja ensihoidon synerigahyötyjä?
 - Miljoonaluokan tehokkuuspotentiaalit per maakunta

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

Näkymiä

8/8

- ”Uudistuksen toimeenpano on suunniteltu liian nopeaksi ja aikataulu vie hankkeen uskottavuutta.”
- ”... myös pelastustoimi tarvitsee tukea alueelliseen valmisteluun. Pelastustoimessa on tarve alueellisten valmistelijoiden verkostolle.”
- ”Esityksen ... tavoitteena ei ole ollut pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. ... vaikutuksia valmiuteen ja varautumiseen ei ... ole ollenkaan kuvattu. ... yhdenmukaistaminen tapahtuisi julkisen hallinnon säästöpainneiden vuoksi tosiasiallisesti minimipalvelukyvyn asettamisella tavoitteeksi. Tämä tarkoittaa pelastustoimen palvelujen heikentymistä.”

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

”Miksi olet skeptinen valtakunnalliseen ohjaukseen ja yhdenmukaisuuden tavoitteluun?” 1/3

- ”Siperia opettaa” ”Jäljet pelottavat”
- ” Ongelmaksi koetaan liian suuri kustannusten taso. ... Toimintaympäristön muutos pakottaa rationalisoimaan toimintaa myös pelastuslaitoksessa.”
- ”Satakunta on kuudenneksi kallein pelastuslaitos.”
 - ”Porin nettokustannukset asukasta kohden ovat koko vertailuryhmän suurimmat.”
 - ”... pelkkä taloudellinen tarkastelu ei huomioi toiminnan tuloksellisuutta ja palvelun laatua joka Satakunnassa on hyvällä tasolla.”
- ”Investointien vuosittaista tasoa (1,5 milj. euroa) on tarpeen arvioida yhteydessä talouden resursseihin, investointitarpeella on yhteys paloasemien määrään ja valmiustasoon.”

FCG.

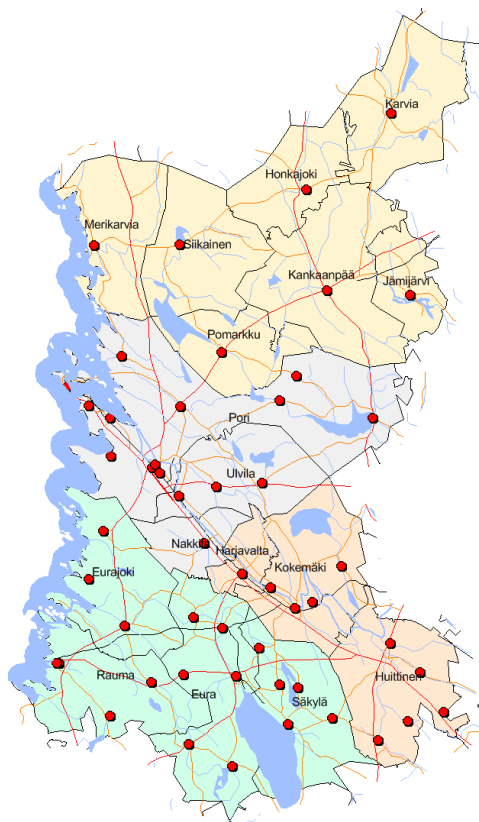
Satakunnan pelastuslaitoksen toiminnan
ja palvelujen ulkoinen arviointi
RAPORTTI 28.2.2020

”Miksi olet skeptinen valtakunnalliseen ohjaukseen ja yhdenmukaisuuden tavoitteluun?” 2/3

- ”Arvioinnissa on nähty tarkoituksenmukaiseksi tarkastella uudelleen päivystävän palomestarin järjestelmän keventämistä.”
- ”Satakunnan pelastuslaitoksen osalta kaksivuorojärjestelmän ... mahdollisuutta on jonkin verran ... kokemusten perusteella se mahdollistaa töiden erilaiset järjestelyt ja henkilöstöresurssien tehokkaamman käytön.”
- ”Tarkoituksenmukaista olisi arvioida onko (ensihoidossa) mahdollisuus siirtyä yhden tuottajan malliin sekä siten vähentää hallinnon kustannuksia, tehostaa johtamista ja mahdollistaa paremmin synergiayksiköiden toiminta.”

FCG.

Satakunnan pelastuslaitoksen toiminnan
ja palvelujen ulkoinen arviointi
RAPORTTI 28.2.2020

"Miksi olet skeptinen valtakunnalliseen ohjaukseen ja yhdenmukaisuuden tavoitteluun?" 3/3

RSA ulkoinen selvitys ...

- "Satakunnassa sopimuspalokuntia on muihin pelastuslaitoksiin verrattuna suhteellisen suuri määrä (49)."
- "Satakunnassa ... sopimuspalokuntien toiminnassa noin 900 pelastustoimintaan osallistuvaa vapaapalokuntalaista, mikä on asukaslukuun verrattuna Suomen suurin."
- "Sopimuspalokuntien käytön uudelleen arviointi on tarkoituksenmukaista,"
- "Kokonaisuudessaan lähtövalmiuden ja sopimusvahvuuden uudelleen arviointi on mahdollista."
- => Onko Satakunnassa tulevaisuudessa viereisen kuvan asemaverkko vai paljon harvempi?

Hankkeista ja uudistuksista riippumatta tai paremminkin piittaamatta => mahdollisimman ”hyvä” sopimuspalokuntatoiminta

Aivan liikaa näkee ja kuulee, että
jonkun toisen pitäisi hoitaa tämä tai tuo.

SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

Mitä itse kukin voi tehdä sopimuspalokuntatoiminnan hyvyyden eteen?

	Lyhyen aikavälin toimenpiteet, ”työn alla”, 3 – 5 keskeistä	Keskipitkän aikavälin toimenpiteet, ”ryhdytään seuraavaksi”	Pitkän aikavälin tavoitteet, ”tehdään tulevaisuudessa”
Kansallinen/valtakunnallinen taso: EK, SM/PEO, Pelastusopisto, SPEK, SPPL, SSPL, jne.	• ?	• ?	• ?
Alueellinen/maakunnallinen taso: pelastuslaitos, pelastusalan liitto, sopimuspalokuntien liitto, jne.	• ?	• ?	• ?
Paikallinen/paloasemataso: sopimuspalokunta, vastuupalomestari, jne.	• ? => Muutosten tekeminen on aina työlästä!	• ?	• ?
Henkilökohtainen/palokuntalaistaso	• ? => On vaikeaa lähteä mukavuus-/tottumustasolta.	• ?	• ?

Mitä itse kukin voi tehdä sopimuspalokuntatoiminnan hyvyyden eteen?

	Lyhyen aikavälin toimenpiteet, ”työn alla”, 3 – 5 keskeistä	Keskipitkän aikavälin toimenpiteet, ”ryhdytään seuraavaksi”	Pitkän aikavälin tavoitteet, ”tehdään tulevaisuudessa”
Kansallinen/valtakunnallinen taso: EK, SM/PEO, Pelastusopisto, SPEK, SPPL, SSPL, jne.	• Selvityshanke • Toimintaohjelma • (Koulutusjärjestelmä) • ?	• Kehittämishanke • (Työttömyys- ja sopimuspalokuntakorvaukset) • ?	• Kansalaistoiminnan arvostuksen ja (taloudellisen) tuen kasvattaminen • ?
Alueellinen/maakunnallinen taso: pelastuslaitos, pelastusalan liitto, sopimuspalokuntien liitto, jne.	• Viestintä ja vuorovaikutus • Koulutus vs kysyntä/tarve • Kipukohtien poistaminen tai pienentäminen • ?	• Yhteinen tekeminen • Linjaukset ja kehityssuunnat • Elinvoiman tukeminen • ?	• Tulevaisuuden ennakointi • SWOT-analyysi ja toimenpiteet • Tuplatiimi • ?
Paikallinen/paloasemataso: sopimuspalokunta, vastuupalomestari, palokuntalaiset, jne.	• Sääntöjen noudattaminen • Suunnitelmallisuus, toteutus ja dokumentointi • Sisäinen ja ulkoinen viestintä => Muutosten tekeminen on aina työlästä!	• Vetovoima ja pitovoima • Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen • Toimintakyvyn arvostaminen • ?	• Tulipalon sammuttajista turvallisuuden tekijöiksi • Laajan kehittämisen ja kehittymisen tukeminen • ?

Ydintarkoitus:

**Pelastuslaitos vastaa pelastustoiminnasta
sekä osaltaan
onnettomuuksien ehkäisystä, ensihoidosta ja
varautumisesta
koko Satakunnan alueella.**

**SATAKUNNAN
PELASTUSLAITOS**

SATAVARMAA TURVALLISUUTTA - LÄHELLÄ SINUA

